Les 57 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord Verzoenen כִּפֶּר ,כִּיפֵּר {kiper} [pi'el].

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd **		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	מְכַפֵּר	mᵉchaper	כִּיפַּרְתִּי	kiparti	אֲכַפֵּר	ᵃchaper	אֲנִי
Ik (v)	מְכַפֶּרֶת	mᵉchapèrèt	כִּיפַּרְתִּי	kiparti	אֲכַפֵּר	ᵃchaper	אֲנִי
Jij (m)	מְכַפֵּר	mᵉchapper	כִּיפַּרְתָּ	kipartá	תְּכַפֵּר	tᵉchaper	אַתָּה
Jij (v)	מְכַפֶּרֶת	mᵉchapèrèt	כִּיפַּרְתְּ	kipart	תְּכַפְּרִי	tᵉchap'ri	אַתְּ
Hij	מְכַפֵּר	mᵉchaper	כִּיפֵּר	kiper	יְכַפֵּר	yᵉchaper	הוּא
Zij	מְכַפֶּרֶת	mᵉchapèrèt	כִּיפְּרָה	kipráh	תְּכַפֵּר	tᵉchaper	הִיא
Wij (m)	מְכַפְּרִים	mᵉchap'rim	כִּיפַּרְנוּ	kiparnoe	נְכַפֵּר	nᵉchaper	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מְכַפְּרוֹת	mᵉchap'rot	כִּיפַּרְנוּ	kiparnoe	נְכַפֵּר	nᵉchaper	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מְכַפְּרִים	mᵉchap'rim	כִּיפַּרְתֶּם	kipartèm	תְּכַפְּרוּ	tᵉchap'roe	אַתֶּם
Jullie (v)	מְכַפְּרוֹת	mᵉchap'rot	כִּיפַּרְתֶּן	kipartèn	תְּכַפְּרוּ **	tᵉchap'roe	אַתֶּן
Zij (m)	מְכַפְּרִים	mᵉchap'rim	כִּיפְּרוּ	kiproe	יְכַפְּרוּ	yᵉchap'roe	הֵם
Zij (v)	מְכַפְּרוֹת	mᵉchap'rot	כִּיפְּרוּ	kiproe	יְכַפְּרוּ **	yᵉchap'roe	הֵן

Gebiedende wijs: m: כַּפֵּר kaper,v: כַּפְּרִי kap'ri, meervoud: כַּפְּרוּ ** kaproe, infinitief: לְכַפֵּר lᵉchaper

** In ouder Hebreeuws ontbreekt de jod.*
*** Hier wordt de mannelijke vorm gebruikt, de vrouwelijke is in onbruik geraakt.*

Opdracht 2 Bijbel: De vertaling is een voorbeeld; er zijn meerdere mogelijkheden.

כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא
ki nèfèsj habásár baddám hi *
Want [de] ziel van-het-vlees [is] in-het-bloed,

וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל – הַמִּזְבֵּחַ
wa'ᵃni nᵉtatiw láchèm al-hammizbe'ach
en-ik gaf [het] aan-u op-het-altaar

לְכַפֵּר עַל – נַפְשֹׁתֵיכֶם
lᵉchaper al-nafsjotechèm
om-te-verzoenen over-uw-zielen,

כִּי-הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר
ki hadám hoe banèfèsj yᵉchaper
want het-bloed dat door-de-ziel zal-verzoenen

Deze tekst staat in Leviticus/Wayiqra 17:11. De Naardense Bijbel heeft het zo vertaald:
Want de bezieling van het vlees, in het bloed zit die,
en dat heb ik u op het altaar gegeven
om verzoening te vragen over uw zielen;
want dat bloed,- door de ziel erin vraagt het verzoening

*** Toelichting:** הִוא ziet er uit als een typefout, maar is het toch niet. In Les_27 Extra maakten we kennis met het verschijnsel 'qere – ketiv', waarbij in de Tenach (o.a.) klinkertekens zijn geplaatst die niet met de leesmoeders overeen komen. Blijkbaar is in de loop de eeuwen een overschrijffout ontstaan, doordat het korte streepje van de yod werd aangezien voor een waw. Omdat הוא hier betrekking heeft op een vrouwelijk woord, hebben de Masoreten (les 03), die de heilige Bijbeltekst niet wilden wijzigen, wel een ie-klank aangegeven.

Les 58 – Reizen 1 – Richting-ה

Om een richting of beweging ergens heen aan te geven wordt het achtervoegsel ָה {áh} gebruikt, de *he-locale*, een toonloze klank, een soort oude naamval van plaats. Dit achtervoegsel kan ook 'in' of 'te' betekenen. Bij woorden eindigend op de vrouwelijke uitgang ָה komt de he-locale achter de oorspronkelijke vrouwelijke uitgang ַת {at}.
Het achtervoegsel ה-locale heeft ongeveer dezelfde betekenis als het lettervoorzetsel לְ.

We gaan onze **woordenschat** uitbreiden met een aantal voorbeelden hiervan:

הַר	har (m)	Berg
הָהָרָה	háhárah	Naar de berg, naar het gebergte
בַּיְתָה	baytáh	Naar huis
הַשָּׁמַיְמָה	hasjámaymáh	Ten hemel, naar de hemel
מִצְרַיִם	mitzrayim	Egypte
מִצְרַיְמָה	mitzrayimáh	Naar Egypte

אַשּׁוּר	asjoer	Assyrië (Syrië)
אַשּׁוּרָה	asjoeráh	Naar Assyrië
בָּבֶל	bávèl	Babel
מִבָּבֶלָה	mibávèláh	Vanuit Babel
עַזָּה	gazáh, azáh	Gaza
עַזָּתָה	[g]azátáh	Naar Gaza

D*e ayin kan dus een heel zachte g-klank weergeven! De vertalers van de Septuagint, de Griekse vertaling van het OT, kozen er voor om de ayin met een gamma (g) aan te duiden.*

צָפוֹן	tsáfon (m)	Noord, het noorden
צָפוֹנָה	tsáfonáh	Naar het noorden, noordwaarts
צְפוֹנִי	ts^{e}foni (bn)	Noordelijk
מַעֲרָב	ma'^{a}ráv (m)	West, het westen
מַעֲרָבָה	ma'^{a}ráváh	Naar het westen
מַעֲרָבִי	ma'^{a}rávi (bn)	Westelijk

הַכּוֹתֶל הַמַּעֲרָבִי hakkotèl hamma'^{a}rávi
De Westelijke Muur, Klaagmuur

יָם	yám (m)	Zee, meer, reservoir, West יַמִּים yamim
דָּרוֹם	dárom (m)	Zuid, het zuiden
דָּרוֹמָה	dáromáh	Naar het zuiden
דְּרוֹמִי	d^{e}romi (bn)	Zuidelijk
נֶגֶב	nègèv (m)	Zuiden, droogland
מִזְרָח	mizrach (m)	Oost, het oosten
מִזְרָחָה	mizrácháh	Naar het oosten
מִזְרָחִי	mizráchi (bn)	Oostelijk, oriëntaals (Oriëntaalse Joden)
קֶדֶם	qèdèm (m)	Oosten; voorkant; ver verleden:
קָדִימָה	qádimáh (bn)	Voorwaarts
נָסַע	nása [pa'al]	Reizen, op reis gaan
נְסִיעָה	n^{e}siah (v)	Reis
נוֹסֵעַ	nosea (m)	Passagier, reiziger
נוֹסְעִים	nosim	
הַסָּעָה	hasá'áh (v)	Vervoer (v. personen)

Het achtervoegsel ה heeft dezelfde betekenis als het voorvoegsel ל

אֶרֶץ	èrètz (v)	Land	אַרְצָה	artzáh	לָאָרֶץ	lá'árètz	Naar het land
בַּיִת	bayit (m)	Huis	הַבַּיְתָה	habayitáh			Naar huis
					לַבַּיִת	labayit	Naar het huis
שְׂמֹאל	smol	Links	שְׂמֹאלָה	smoláh	לִשְׂמֹאל	l^{e}smol	Naar links
יָמִין	yámin (m)	Rechts	יְמִינָה	yámináh	לְיָמִין	l^{e}yámin	Naar rechts
שָׁם	sjám (bw)	Daar	שָׁמָּה	sjámáh	לְשָׁם	l^{e}sjám	Daarheen
הֵן	hen (bw)	Hier	הֵנָּה	henáh			Hierheen
מַעְלָה	ma'láh (bw)	Boven			לְמַעְלָה	l^{e}ma'láh	Naar boven
מַטָּה	mattáh (bw)	Beneden			לְמַטָּה	l^{e}mattáh	Naar beneden
עֲלֵי	^{a}ley (vz)	Op	עֲלִיָּה	^{a}liyáh (v)	Opgang, stijging, immigratie naar Israël		

מַעֲרָב ma'^{a}ráv (m) West, is afgeleid van de wortel עֶרֶב èrèv, avond.
Het duidt aan, dat het westen de richting is waar de zon ondergaat.

מִזְרָח mizrach (m) Oost, is afgeleid van de wortel זָרַח zárach, stralen, schijnen, het opgaan van de zon Het duidt de richting aan waar de zon opgaat. (Zie les 84).

De betekenis van de *ה-locale* kan zijn vervaagd. Zo bestaat naast het gebruikelijke woord לַיְלָה layláh (nacht, bij nacht) nog de oudere vorm לַיִל layil.

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord נָסַע {nása} [pa'al] Reizen (*to travel*). Omdat de derde radicaal (stamletter) toonloos is en de eerste een נ, verloopt de vervoeging afwijkend, de noen assimileert met voorvoegsels. Gebruik vrijmoedig de website http://www.hebrew-verbs.co.il

Ik (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנִי
Ik (v)	נוֹסַעַת	nosa'at	נָסַעְתִּי	násatti	אֶסַּע	èssa	אֲנִי
Jij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הוּא
Zij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הִיא
Wij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵם
Zij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵן

Geb. wijs: m: ....., v: ....., mv: ....., infinitief: לִנְסוֹעַ, לִנְסֹעַ linso'a

Opdracht 2: Bijbel; geef de uitspraak en vertaal. Herken je waar de tekst staat? Zie les 30

צָפוֹנָה וְנֶגְבָּה וְקֶדְמָה וְיָמָּה ....

וַיָּבֹא יְהוּדָה וְאֶחָיו בֵּיתָה יוֹסֵף ....

צָפוֹן וְיָמִין, אַתָּה בָרָאתָם ....

Opdracht 3: Vertaal en noteer de uitspraak. Zie ook Woordenlijst Les_75

Ik (v) reis naar Egypte ....

Wij (m) reizen naar het noorden ....

Zij reisde in oostelijke richting ....

Het westen van de stad ....

De reizigers reisden naar Jeruzalem ....

Bronnen: *Leerboek der Hebreeuwsche taal, rabbijn S.Ph de Vries; Grammatica van het Bijbels Hebreeuws, Nat-Lettinga; millon; Hebrew Verb Tables, Tarmon & Uval; www.hebrew-verbs.co.il; Melet 10, Arjeh Gebhard; Ulpanor.org.*

Zie ook: *www.youtube.com/watch?v=DWd04DYwSM0* Direction Words